

[Holger Eriksen.]

Spørgsmålet er så, om der kan findes noget andet og bedre. Der er jo nok nogle, der er tilhængere af flertalsvalg i enkeltmandskredse. Jeg mener, at dette system er bedre end sit rygte. Det har mange fordele, og det er i og for sig forståeligt, at englænderne ikke vil opgives det; men det lider unægtelig af en meget alvorlig skavank, nemlig den, at et parti kan opnå ubetinget flertal på en relativt ringe procentdel af stemmerne. Bortset fra at dette system næppe vil være i overensstemmelse med grundloven, er der ingen grund til at drøfte det i et land, hvor man i 40 år har haft forholdstalsvalg og derfor har skabt helt andre traditioner end dem, der er gældende f. eks. i England.

Det ærede medlem hr. Erik Eriksen har, så vidt jeg har forstået — jeg har ikke selv læst referatet af talen — slået til lyd for overgang til det svenske system med valg i amtskredse, uden tillægsmandater, og for subsidiær stemmeafgivning, ikke i forhold til partierne, men til de opstillede kandidater inden for det enkelte parti. Man kan vel også betegne det som anvendelse af kvalitetsmetoden. Hvad angår det sidste, er der igen mange forskellige systemer, og det ville nok blive svært at finde ud af, hvilket man skulle foretrække, og hvilket der var mindst indviklet. Men i almindelighed vil jeg mene, at hvis man hidtil, hvad angår forståelse af valgloven, har pisket vælgerne med svøber, ville indførelse af kvalitetsmetoden betyde, at man piskede dem med skorpioner. Hvad det første derimod angår, må jeg indrømme, at det svenske og det norske system, der i høj grad er identiske, er meget tiltalende og bl. a. rummer den fordel, at mandaterne falder, hvor stemmerne er, samtidig med at det er så simpelt, at enhver skoledreng kan forstå det.

Men har det ærede medlem hr. Erik Eriksen monstro forsøgt at regne ud, hvorledes mandatfordelingen ville blive, hvis man anvendte det svenske system, og hvis man i modsætning til, hvad der er tilfældet i Sverige og Norge, tillod listeforbund? Jeg har gjort det, og resultatet var for så vidt opløftende, som det gav socialdemokratiet betydelig flere mandater, end det

har nu; men mon det er en fordel i det ærede medlems øjne?

Jeg mener dog, man må underkaste disse tanker en dybtgående prøvelse i valglovsudvalget, bl. a. fordi der foreligger forskellige andre muligheder. Der er et utal af forholdstalsvalgeregler. Ved at manipulere med dem eller ved at gå over til større områdeenheder end amter kan der rådes bod på i hvert fald nogle af de tilsyneladende urimeligheder, der klæber ved det svenske system. Jeg afviser altså ikke tanken om at undersøge dette spørgsmål. Jeg mener tværtimod, at vi skal se på, hvad der kan laves i den retning, og at man skal lade foretage de nødvendige beregninger, selv om det måske vil medføre, at forslaget ikke vil kunne nå at blive færdigbehandlet i denne samling.

Det er klart, at overgang til et sådant system vil bevirke, at spørgsmålet om spærrereglen helt bortfalder. Herom vil jeg i øvrigt sige, at det er min opfattelse, at netop det sidste valg i høj grad har bevist, at den virker efter sin hensigt, og at den ikke kan undværes. Hvad var det, der skete ved sidste valg? To partier, der i en meget lang årrække har været repræsenteret i tinget, gled ud, og to andre partier kom ind. Det sidste viser, at reglen ikke hindrer nye partidannelser, og det har heller aldrig været hensigten med den. Det, den gik ud på, var, at man skulle have garanti for, at de partier, der blev repræsenteret i folketinget, havde en vis styrke, og den omstændighed, at to partier gled ud, selv om de havde været repræsenteret i mange år, har vist, at reglen aldeles ikke var en speciel sikring for de bestående partier, hvad man undertiden har søgt at gøre gældende.

Jeg er af den opfattelse, at spærrereglen under en eller anden form er mere påkrævet i dag end nogen sinde. Jeg grunder ikke denne opfattelse på et eller andet partipolitisk hensigtsmæssighedssynspunkt, men alene på hensynet til demokratiet. Skal dette bestå, må der kunne dannes en regering, der har et flertal bag sig, men jo flere småpartier der opstår, jo vanskeligere bliver det at nå dette mål.

Når jeg ser bort fra det slesvigske parti og grønlænderne, er der i øjeblikket 6 partier